HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכל מודים א)שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה אלא לרב הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות ב)וא"ר אושעי' אהפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהם והשניה תרעה כיון דאמר רבא רב סבר לה כרבי יוסי דאמר מצוה בראשון מעיקרא כמפריש לאיבוד דמי תנן רבי יהודה אומר תמות בשלמא לרבי יוחנן דאמר שני שבזוג ראשון ירעה לרבי יהודה ימות מתכפר בשני שבזוג שני אלא לרב דאמר שני שבזוג שני ירעה לרבי יהודה ימות לרבי יהודה במאי מיכפר מי סברת רבי יהודה אשני שבזוג שני קאי רבי יהודה אשני שבזוג ראשון קאי ואיכא דקא מותיב הכי ועוד אמר ר' יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם בשלמא לרב רישא פליגי בחטאת צבור וסיפא פליגי בבעלי חיים אלא לרבי יוחנן מאי ועוד קשיא: ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח: בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח דאכתי לא איתעביד מצותיה אלא מת המשתלח אמאי ישפך הדם הא איתעביד ליה מצותיה אמרי דבי ר' ינאי אמר קרא [1]יעמד חי לפני ה' לכפר ג)עד מתי יהא זקוק להיות חי עד שעת מתן דמים של חבירו ד)תנן ה)התם בבני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה תרומה נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין אחרים תחתיהן גנמצאו או שהחזירום הגנבים אלו ואלו שקלים הם ואין עולין להן לשנה הבאה ר' יהודה אומר עולין להן לשנה הבאה מ"ט דר' יהודה אמר רבא קסבר רבי יהודה חובות של שנה זו קריבות לשנה הבאה איתיביה אביי ו)פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהן וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי רבי יהודה רבי ז)אליעזר ורבי שמעון אומרים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה שאין חטאת צבור מתה א"ל

קרבנות

אלא לרב. דאמר בשני שבזוג שני קתני מתני' דירעה ובראשון שנדחה יתכפר אמאי הא דיחיד תמות לא מיבעי לרבנן דלא מתה דהא נתכפר בדחוייה ואינהו אמרי מפריש לאבוד לאו כאבוד דמי אלא אפי' לר' לא מתה שהרי לא הופרש לתשלומי אבוד שהרי מתחילה היה ראשון קיים ובשביל המשתלח שמת הוצרך להביא שנים וכיון דאין בעלי חיין נדחין מעיקרא אי בעי האי מקריב והוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות שאם יאבד אחד מהן יקריב את חבירו: **ואמר ר' אושעיא.** שני ירעה אפי' לרבי שהרי לא הופרש לאיבוד: **כיון.** דמצוה בראשון מעיקרא כי אפרשינן להאי שני אדעתא דאיבוד אפרשינן ולא גרע ממפריש לאבוד ומתני' רבי היא והכי אמרינן במסכת תמורה דרב כרבי מוקי לה למתני': **תנן רבי יהודה אומר תמות.** קס"ד בההיא דקאמרי רבנן ירעה אמר רבי יהודה תמות ועל כרחך לרבי יהודה בעלי חיים נדחין כדקתני נשפך הדם ימות המשתלח: **בשלמא לרבי יוחנן דאמר בשני שבזוג ראשון.** תנן ירעה ואמר רבי יהודה עליה תמות מיכפר בשני שבזוג שני: **אלא לרב.** דאמר ירעה דמתני' בשני שבזוג שני תנן ועליה אמר רבי יהודה תמות: **במאי מיכפר.** דאילו בראשון לר' יהודה לא מיכפר דהאמר בעלי חיין נדחין: **מי סברת וכו' אשני שבזוג ראשון קאי.** ובתרתי פליג כדפרישית לעיל: **ואיכא דמותיב הכי.** הך תיובתא קמייתא דאותיבנא לעיל (א) ועוד אמר רבי יהודה וכו' דאותיבנא לעיל לרב איכא דמותיב לה מעיקרא לרבי יוחנן והכי מותיב לה: **בשלמא לרב.** דאמר לתנא קמא בעלי חיין אין נדחין ובשני שבזוג שני קאמר ירעה ורבי יהודה לאו עליה קאמר ימות היינו דהדר קאמר ועוד לאשמועינן דבעלי חיין נדחין סבירא ליה ותמות דקאמר ברישא לאו אההוא דאמרי רבנן ירעה קאי ובתרתי אתא לאפלוגי ברישא פליג אחטאת צבור דקאמרי רבנן ירעה ואמר [רבי יהודה] ימות וסיפא מיפליג בבעלי חיין דקאמרי רבנן אין נדחין ויתכפר בראשון ואתא איהו למימר הוא ימות והשני יקרב: **אלא לרבי יוחנן מאי ועוד.** הא רבנן נמי אמרי ראשון ידחה: **קשיא.** כדאמרן דיקא מתני' כוותיה דרב: **בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח דלא איתעביד מצותיה.** דדם וחוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן כתיבא וצריך להביא דם אחר ואי אפשר בלא הגרלה וכיון דאית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון: **אלא מת המשתלח.** למה לו תשלומין שאתה מזקיקו לו להביא שנים ולהגריל ולשפוך דם הראשון הא איתעביד מצותיה דשעיר המשתלח כל דבר המעכב בו אינו אלא הגרלה בלבד לקבוע גורל של שם על שלו דהא שמעי' ליה לר' יהודה דאמר לא התודה כשר וכל שכן דשילוח דלא מעכב לדברי הכל דכי כתיב חוקה אדברים שהכהן עושה בבגדי לבן ולא על דברים הנעשים ע"י איש עתי: **להיות חי.** שלא ימות עד שעת מתן דמו של חבירו הא אם מת קודם לכן אין כפרת הדם כלום לכך צריך תשלומין ובלא הגרלה אי אפשר וזקוק לשנים וראשון ידחה דהכל מודין בשחוטין שנדחין: **בני העיר ששלחו.** ע"י שליח שקליהן לירושלים למקדש: **אם נתרמה תרומה.** ג' קופות קודם שנודע שאבדו: **נשבעין.** השלוחין שבועת שומרין לגזברין שהרי ההפסד להקדש שאין הבעלים חייבים לשקול עוד ח) (דתנן) (כתובות דף קח.) תורמין על האבוד שלא נודע: **ואם לאו.** שלא נתרמה התרומה אין ההפסד להקדש אלא של בעלים לפיכך נשבעין לבני העיר: **נמצאו.** קאי אאבדו: **החזירום הגנבים.** קאי אנגנבו: **ואין עולין להם.** לבעלים וצריכין לשקול לשנה הבאה: **חובות של שנה זו.** שהופרשו לחובת שנה זו: **שעירי ע"ז.** לצבור שחטאו בע"ז בהוראת ב"ד מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת: **והפריש אחרים תחתיהן.** ונמצאו הראשונים: **כולן ימותו.** ולא אמרינן יקרבו לשנה הבאה:

הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה. והא דאמרי רבנן אין חטאת מתה אלא שנמצא לאחר שכיפרו בעלים תימה כיון דסבירא להו דאפילו נמצאת קודם כפרה אבודה מתה אמאי נקט דווקא שנמצאת לאחר שכיפרו שאבדה והקריב אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה תמות ובתמורה פרק ולד חטאת (דף כג:) פריך כי האי גוונא תנן המפריש חטאתו ואבדה והקריב אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה תמות טעמא דהקריב הא לא הקריב לא קשה לתרווייהו פי' לר' אבא ולרב הונא דהתם דאמר הכל מודים שאם משך אחת מהן והקריב שהשניה תמות לא נחלקו אלא בבא לימלך וכו' ומשני מילתא דפשיט קתני דלא פשיט לא קתני פירוש מילתא דפשיט קתני שנמצאת לאחר הקרבה אז אין צריך להאריך ולפרש כלום אבל נמצאת קודם הקרבה זימנין מתה זימנין רועה אם מתכפר בשאינה אבודה השניה מתה ואם מתכפר באבודה שאין אבודה רועה לרבנן והכי נמי הוה מצי למיפרך ממילתא דרבנן גופייהו כדפי' אלא ניחא ליה למפרך מההיא דוהקריב שהיא שנויה ברישא ואתיא כרבנן: **הוה** ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות. תימה לי הוה מצי לשנויי הא מני ר' שמעון היא דלית ליה רועה כלל בחטאת יחיד ואפילו בהפריש שתי חטאות לאחריות כדמשמע בתמורה (דף טו:) ובפרק התודה (מנחות דף פ.) ובפ' מי שהיה טמא (פסחים דף נז:) ויש לומר דמתניתין לא מתוקמא כוותיה דקתני מתניתין מת אחד מהם מביא שנים אחרים ומגריל עליהם ואיהו אמר לעיל מביא חבירו שלא בהגרלה: **אמר** רבי ינאי אמר קרא יעמד חי עד מתי זקוק לחיות עד שעת מתן דמו של חבירו. תימה לי אמאי לא מייתי ברייתא דלעיל דבפרק טרף בקלפי (דף מ:) דקתני בהדיא הכי אליבא דר' יהודה ויש לומר דאי מההיא הוה אמינא אם מת קודם מתן דמי חבירו יביא אחר אבל לא ישפך ורבי ינאי אתי לאשמועינן דאף הדם ישפך: **נשבעים** לגזברין. פרש"י דתנן תורמין על האבוד וכו' ובפרק הזהב (ב"מ דף נח.) פרש"י על האבוד שבא ליד שליח ואבד ולא נודע לבעלים קודם התרומה ועל הגבוי שהוא עדיין ביד שליח ולא אבד וקשה דאם כן הוה ליה זו ואין צריך לומר זו דכיון דתנא תורמין על האבוד שיש לו חלק אף על פי שאבד ולא יגיע לעולם ללשכה ואפילו הכי יש לו חלק בקופות כל שכן על הגבוי שסופו שיגיע ומפרש ר"י על האבוד שבא ללשכה ואבד קודם שנתרמה התרומה ולא מיבעי זה דכבר בא ללשכה אלא אפילו על הגבוי שבשעת התרומה היה ביד שליח ואפילו סופו נאבד ולא הגיע ללשכה ואותם שנים אין הבעלים חייבין באחריותו ועל העתיד לגבות שלא נתן עדיין לשליח והא דאמר בפ"ב דכתובות (דף קח.) המודר הנאה מחבירו שוקל שקלו דתנן תורמין על האבוד וכו' פירוש דלא קא מהני ליה מידי דבלאו הכי לא היה חייב לשקול מאבוד וגבוי מייתי דלא מחייב באחריותו אבל בעתיד לגבות לא איירי דכיון דחייב לשקול א"כ כששוקל לו שקלו קא מהני ליה: **ובן** שעירי ע"ז שאבדו. לא ידענא אמאי לא נקט נמי פר העלם דבר של צבור ונראה לי משום דלא פסיקא ליה דאיכא נמי פר העלם דבר של כהן משיח שטעה ועשה בהוראת עצמו דהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לצבור ובההוא לא הוי פליגי ר"א ור' שמעון:

ומשום

קרבנות

מסורת הש"ס

א) תמורה כג., ב) תמורה כד. פסחים נז: [מנחות פ.], ג) [לעיל מ: לקמן עא.], ד) [מלת תנן צריך תיקון משום דפלוגתא דר' יהודה לא נזכר במשנה ולא בגמרא גם בתוספתא], ה) שקלים פ"ב מ"א, ב"מ נז:, ו) שבועות יא. לעיל נ. הוריות ו., ז) נ"ל אלעזר, ח) [נ"ל דתניא],

תורה אור השלם

1. וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד חַי לִפְנֵי יְיָ לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טז י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואיכא דמותיב כו' דאותיבנא לעיל מדתנן ועוד אמר:

מוסף רש"י

הפריש שתי חטאות לאחריות. דאם תאבד האחת יתכפר בחברתה, דהכא רבי מודה דיתכפר באחת מהם והשניה תרעה, דאין חטאת שנתכפרו באחרת מתה אלא ע"י דיחוי, שאבדה ונדחית, אבל בהכך דלא נדחו מעולם לא, דהכי הוי הלכה למשה מסיני, דכל דין חטאות המתות הלכה למשה מסיני, במס' תמורה (מנחות פ. מכת"י). **אמר קרא יעמד חי.** על כרחך ללמדנו שאם מת אחד צריך להביא אחר, דאי לא למאי אתא, אם תאמר שלא ישלחנו עד לאחר מתן דמים ליכתוב יעמד לפני ה' לכפר עליו, חי למה לי, אלא שאם מת צריך להביא אחר, ועד מתי הוזקקו להיות חי עד שעת מתן דמו של חבירו, דכתיב לכפר עד שיכפר בדמו של חברו, אבל משעת מתן דמים ואילך אע"פ שעדיין לא התודה עליו הכל המקראות והכא מכפר וגו' וסמך אהרן וגו', אם מת אין צריך אחר (לעיל מ:).

תום' ישנים

ואמר רבי אושעיא כו'. ואע"ג דבזבחים [בפסחים נז, ב] איכא פלוגתא דר' אושעיא, מ"מ ניחא ליה ליישב מילתיה דר' אושעיא אליבא דרב. **הפריש שתי חטאות לאחריות כו'.** הקשה ריב"א היכי מיילי והלא אינו יכול להפריש שתי חטאות זו אחר זו על חטאת אחד, ואמרינן בפרק מי שהוציאוהו [עירובין נ, א] כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו [ו]מדקאמר הכא בבאחת מהן משמע שאינו חושש באיזו מהן אלא שהשניה שנשארה תרעה. ואומר רבינו דלא שייך הכא למימר [הכי דאיירי] כגון דאמר הריני מפריש שתי חטאות אחת לאחריות חבירתה, דאפילו למאן דאמר בפ' מי שהוציאוהו ובפרק התודה במנחות [עט, ב] דלקרבן גדול קמיכוון מ"מ הכא דאמר לאחריות מיילי שפיר תרווייהו, כדאמרינן התם היכא דאמר לאחריות הקדישם מתוך שמונים דקדשי לאחריות קמיכוון ואמרינן בהתודה אי הן דקיימא תודה היא הא למה והא תיהוי לאחריות. וריב"א פירש דלחזקיה דעירובין ודאי אתי שפיר (וא') [דאמר] השוחט תודה (של) [על] שמונים חלות דקדשו לאחריות קא מיכוין כדמפרש במנחות ובעירובין, אלא אפילו לר' [יוחנן] דאמר לקרבן גדול קמיכוון ולא קדשי, היינו גבי תודה שאין האחריות עליו אם אבדו החלות אם אינו מקבל עליו אחריות, הילכך לא הוי סתמא דעתיה לאחריות אבל גבי חטאות מלי הוי סתמא לאחריות. ואין נראה לרבינו דנדר דתודה נמי צריך להביא לחם אחר, ועוד אפילו בנדבה אי אמר זו תודה וזו לחמה אמרינן בפרק התודה [פ, א] אבד הלחם צריך להביא לחם אחר אבל אבדה תודה אין צריך להביא אחרת אלמא (אין) אחריות הלחם עליו סתמא. מ"ר. **בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח כו'.** פי' רש"י דלא נעשית מצות הדם וצריך להביא דם אחר ואי אפשר בלא הגרלה ויביא אחר ויגריל וכיון דאית ליה בעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון אבל מת המשתלח [אמאי] ישפך הדם

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה ה:

כ ב ג ד מיי' פ"ג מהל' שקלים הלכה ח ט:

רבינו חננאל

הכל מודין ר' ורבנן, שאם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה. אלא לרב דאמר שניהם ראויין להיקרב, ולמה אמר שני שבזוג ראשון יקרב משום דמצוה בראשון מאחר ששניהן ראויין ואיזה מהן [ש]יקריב יצא ידי חובתו, הוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות, כלומר אם תאבד אחת מהן תהיה חברתה תחתיה. וא"ר הושעיא המפריש ב' חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן ושניה רועה ולמה שנינו תמות. ופרקינן כיון דסבר רב מצוה בראשון, נתברר כי מעיקרא שהפריש השיני שבזוג שיני, לאיבוד הפרישו, לפיכך ליחיד כי האי גוונא מתה, דהא השנייה היא שמתברר כי לאיבוד הופרשה, לפיכך אמרינן עלה אבודה מתה. וזו השמועה מפורשת בתמורה פרק ולד חטאת. ת"ש ר' יהודה אומר תמות [וכו'] ופשוטה היא. **איכא** דמותיב הכי, ועוד א"ר יהודה נשפך הדם ימות המשתלח כו', בשלמא לרב רישא פליגי בחטאת צבור, תנא קמא אומר רועה כי אין חטאת צבור מתה, ור' יהודה אומר תמות. סיפא פליגי בדחויין, תנא קמא סבר נשפך הדם יביא אחר ויגריל עליו ויעשהו לשם וישלח הראשון. ור' יהודה סבר הראשון כבר נדחה משעה שנשפך הדם ואין מתכפרין בדחויין, לפיכך א"ר יהודה ימות. אלא לר' יוחנן דאמר לא שנה ר' יהודה תמות אלא מפני שנדחת כמו האבודה, ומאי ועוד [הא היאך] היא, קשיא. **מת** המשתלח אמאי תני ר' יהודה ישפך הדם כבר נתקיימה המצוה. כלומר, הגריל עליהן והשעיר של שם עשהו חטאת ואין דבר תלוי ביניהן. ושנינן כתיב יעמד חי לפני ה' לכפר. כלומר, יהיה זה עומד חי עד שיכפר זה הקרב לפני ה', ובמה מכפר, בדמו. **תנן התם** במס' שקלים פרק שיני בני העיר ששלחו שקליהן ונגנבו או אבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגזברין כו'. ת"ר אין עולין להן לשנה הבאה ר' יהודה אומר עולין. מאי טעמא דר' יהודה קסבר ר' יהודה חובות של שנה זו קריבות לשנה הבאה. ואותבינן עליה אי הכי דטעמיה דר' יהודה משום דסבר חובות של שנה זו קריבות בשנה הבאה, אמאי תני ר' יהודה בפר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו, נישהינהו ונקרבינהו לשנה הבאה.

תום' ישנים (המשך)

הא לא מעכב דחוקה לא כתיב הכא. ואין נראה לרבינו מה שפי' שנדחה הראשון על ידי שהגריל על אחרים (ואע"ג) דלאכתי לא ידעינן יעמד חי שצריך שיעמדו שניהם דהא בכולה שמעתין לא אשכחן דחייה אלא על ידי שנשאר יחידי אבל כשהגרילו על אחר פליגי לעיל ר' יוחנן ורב אם יכול לחזור ולראות אז כיון שנדחה כבר. ורבינו (שמואל) [שלמה] חושב דחייה על ידי הגרלת השני. ורבינו שלמה אינו רוצה לומר דחייה לפי שהיה שעה בלא חבירו כיון דאכתי לא ידעינן יעמד חי שצריכין לעמוד שניהם עד [ד]מסקינן ליה בשינויא. על כן נראה לרבינו לפרש בשלא נשפך הדם ימות המשתלח לפי שהיה המשתלח יחיד ונדחה על ידי כן כדאיתא לעיל בכולה שמעתין [ואע"ג דאכתי לא ידעינן] שצריך להיות חי עד שעת מתן דמים שלענין שילוחו של שעיר יודע הוא שצריך להיות חי עד שעת מתן דמים ואי לא נדחה המשתלח, אבל מת המשתלח למה ישפך הדם כיון שלא נפסל (התם) [הדם] כלל אם יגרילו על אחרים יהיה נראה יותר, וקס"ד (דהכא) [דהא] דבעינן שיעמדו (על) שניהם היינו לענין דלא מיפסל שעיר המשתלח גופיה [ש]לא נעשה מצותו אם לא